

გაზეთი ღირს:

№	მან. კ.	თვე	წმ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შუბრი.

ივერი

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფლისი.

გაზეთის დასაბარებლად

და განცხადებთა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერეთელთა
გამყარ. საზოგადოების კანცელარიას.
ფსია განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტატიები პირულ გვერდზე—
16 კაბ. მკობრულად—8 კაბ.

„ივერი“ ტელეფონი № 227.

„ივერი“ ტელეფონი № 227

მიღება ემწოდებისა

მასწავლებელ და ადმინისტრატორ
ქალთა საზოგადოების სკოლაში

(გელაშინის ქუჩა, № 3) სწავლა
დაიწყება 23 აგვისტოს (დღის 9 საათიდან
ნაშუადღის 1 საათამდის და
ნაშუადღის 6 საათიდან საღამოს
8 საათამდის). ემწოდებნი მიიღებენ
მოსამზადებელ განყოფილებაში (სო-
მბურსა და ქართლში), უმცროსი, სა-
შუალო და უფროსი განყოფილე-
ბაში. უფროსი განყოფილებაში ემწო-
ვლები მზადდებიან ყველა საშუალო
სასწავლებლებში უმცროს კლასებში
შესასწავლად.

სწავლა დაიწყება 1 სექტემბერს.
(5—5—1).

გაზიანი გვილის ეპიკრიზი

გ. ი. შიშინიძის და ძ. მ. მ. მ. მ.
ილარიონოვიჩისა.
მიზელი. ქუჩა, სახლი კოვხუცის, 79.
დაწყდა მისი მიღება დღის 9—
3 და საღამო 4—7 საათამდე.

ფილიპო, 6 აგვისტო.

ტფლისის სათავადაზნაურო სკო-
ლის კომიტეტს აქვს, როგორც მეთა-
ხელეწიფე იციან, დიდი და კარგი
მამული გორის მაზრის სოფელ სურას.
მამული ათას დესტინინაზე მეტი;
არის სახანავსათი მიწა, საძოვარი,
ტყე, ვენახი. მამულის შეფინისათა-
ნავე კომიტეტს სხვა და სხვა განზარა-
ბა და გეგმა დებდა. კომიტეტი სა-
მართლიანდ ფიქრობდა და დღესაც
ფიქრობს, რომ ამ მამულს შეუძლია
დიდი სამსახური გაეწიოს და დიდი
სარგებლობა მოიტანოს. გერ ერთი
შემოსავალი, რასაკვირველია, მაშინ,
როდესაც გესპლატაკია კარგად იქ-
ნება მოწყობილი, თითქმის შეინა-
ხავს სათავადაზნაურო სკოლის პან-
სიონს; გარდა ამისა სურის მამულს
შეუძლია სკოლად გარდაქმნის გარ-
შემო მემამულეთათვის: როდესაც
საშუალებები იქნება, მამული გარდა-
ქმნა საზოგადოებრივად შეიძლება
მისა, შეეწინააღმდეგება, საქონლის მოშე-
ნებისა და სხვა. ექვი არ არის, რომ
თუ კომიტეტი გაუძლევა ამ საქმეს და
აღმოჩენს მამულს საშუალებას, ყო-
ველივე მისი განზარაბა და გეგმა გან-
ხორციელდება და მომავალში კარგი
და დიდი საქმე გაჩაღდება.

მაგონ ყოველივე ეს მომავალში იქ-
ნება, რადგანაც დამოკიდებულია
საქმად დიდის საშუალებისაგან,
დღეს-კი ეს დიდი მამული თითქმის
დღესაც და უნაყოფოდ არის მიგდ-
ებული. სწორედ სამწუხაროა ეს გა-
რემოება და უთუოდ არა მდინისტი-
კა უნდა მოგვინათ, რათა სწრაფად
მამული ცოცხალი მინტ გამოგვადგეს
დღესვე. მინცა-და-მანც დიდი სა-
შუალება არ არის საქორი, მამულმა
იძლება უმოსოვლო მოიტანოს, რომ
ცოცხალი უნდა დატოვოს სკოლის
პანსიონს კირანხულით, რძით, ერბო-

თი და სხვა. დღეს მამულს არა აქვს
შესრულება, ეს მცირე სარგებლობაც
მოიტანოს, რადგანაც არ მოეძებნება
სრულიად არც საქორი სამეურნეო
იარაღი და არც მუშა საქონელი...

რადგანაც სასკოლო კომიტეტს
არა აქვს წყარო, რომ შეიძინოს მამ-
მულის ექსპლუატაციისათვის საქორი
იარაღი და საქონელი, ისევე თავად
აზნაურობამ უნდა იყოს არის ეს საქ-
მე... ამას წინააღმდეგაა იყო
გამოცხადებული, რომ ენ. მაკინე
ამირაჯიბისა და თავადილიშვილმა შე-
სწორეს სკრის მამულს მეწველი თხა
და დეკულოო. მოსალოდნელი იყო,
რომ ამ მშენებელს მიგალოის სხვე-
ბიც წაპაძაძენდა და ამ გზით მიეწვე-
ლებოდნენ კომიტეტს, მაგრამ ამ წუხე-
ბად წაპაძაძენდა არ გამოჩნდნენ და
დასმარება შემოსაძენებელ შემოწირუ-
ლებით დასრულდა.

შესაძლებელია თავად-აზნაურობის
უმრავლესობამ არ იცოდეს საქმის
მდგომარეობა; არ იცოდეს, რომ მამ-
მულის უპირველესი და უსაქორიანი
იარაღიც არა აქვს და ამიტომაც ყუ-
რდებდა არ მიეცია ამ მამულისი. ხო-
ლო როდესაც ვიცავს ამ სამწუხარ-
ბა გარემოებას, უნდა ვიმედოვნებ-
დეთ არ დიშურებს ხარჯს და შეძლე-
ბისაებრ ხელს შეუწყობს თავისი
სკოლისათვის სასარგებლო საქმეს.

სკრის მამულის ზედამხედველად
დანიშნულია ავრონიძის მცოდნე,
საქმად გამოცდილი და შრომითი
მეგობრე და, თუ მის ხელი შეუწყო
თავად-აზნაურობამ, მამულის შეზუ-
შვება—ექსპლუატაციის უთუოდ
იგი მოაწუხებს, რომ ამ ეპიკრიზი-
მარტბლად მიტოვებულს მამულს
მინშენელოვანს სარგებლობას მოა-
ტანინებს.

მა იმედო ვიქონიოთ, რომ ჩვენი
თავად-აზნაურობა არ დიშურებს
შემწეობას და ჩვეულებრივად დატე-
მარება სასარგებლო საქმეს.

ახალი ამბავი

გორის ავტო უკვე ერთი კვირა-
ტფლისში ჩამოვიდა უმართებე-
ლეს სინოდთან დაარსებულ სა-
მოსწავლო საბჭოს წევრი ა. მ. ვან-
ჩიკოვი. პეტერბურგიდან ბნ ვან-
ჩიკოვის ჩვენს ქვეყანაში ჩამოსვლის
მიზეზი არის, რომ მას დავალებუ-
ბული აქვს ადგილობრივად გაიციროს
მდგომარეობა და საქორება საეკ-
ლესია—სამრევლო და წერა-
კითხვის სასწავლებლებისა, რათა
სამი მიზნით, რომელიც, საეკლესი-
ის-სამრევლო სასწავლებლებისათ-
ვის არის თავიზარის მიერ გადადუ-
ბული, გეროვანად და საქორების
წყლობაზუნ იქნას ებარებიეში გა-
წყოვლებული. ბნი ვანჩიკოვი გუ-
შინ, 5 აგვისტოს, ტფლისიდან
ბაქოს გემგზავრა ერთის დღით

იქურის სამრევლო-საეკლესიო სას-
წავლებლების მდგომარეობის გასაც-
ნობად, დღეს დაბრუნდება ტფლის-
შივე და აქედან ბათუმის მხრივ
პეტერბურგს გემგზავრება.

* ტფლისის გუბერნატორმა არ
შეიწყნარა პრავიზორების თხოვნა
ნავალულში აფთიაქის გახსნის შესა-
ნებზე.

* ტფლისში 4 აგვისტოს, თა-
მის სამ სათაზრდ რევოლუციოთ და-
ვი მოიკლა კაცისაში საზანდულო
მმართველობის საქმეთა განმსდველ-
ბა იწვევრება ბარობტედ-მარინი.
რამდენიმე დღის წინააღმდეგ ბარობტ-
ედ-მარინის სულით დაეპყროვობას
აზნევენენ.

* ქალაქის საბჭოს განკარგუ-
ლებით უკვე შეუდგნენ ციციანოვის
აღმართულ კლდის შემადგრებას.

როგორც გამოუენგარიშებიათ, ამ
საქმეს მოუენდება ათი-ათასამდე მან-
ქეთი.

* გ. ანო. ობოზ. გაუგია,
რომ ინგლისის ქვეშევრდომს ცარს-
და ინერტის თავ. გურჯაძეს წარუდ-
გენიონ დასამტკიცებლად ფინანსთა
სამინისტროში პროექტი „კახეთის
დენის მეტეოლოგი და ანერჯიკაცია-
ლის ღვინით მოვარება საზოგადო-
ება თავ. გურჯაძე და ამხ. —ის.

* ქართული თეატრის არტისტნი
ქ. მ. საფაროვისა და ვ. ამაშიძე და-
ბრუნდნენ ტფლისში. არტისტებს გა-
უმართავთ ოთხი წარმოდგენა ქეთა-
ში, ერთი ხაშურში, ერთი სურამში
და ოთხი ბორჯომში. არტისტნი
ძალიან კმაყოფილი არიან თავიანი
მოგზაურობისა. ყველაზე ხალხი დი-
დის ხალხით ეგებებოდა მათ წარ-
მოდგენებს. ამ ცოტა ხანში ქ. მ.
საფაროვი-ამაშიძის მიდის თელავ-
ში წარმოდგენების გასამართავად და
ვ. ამაშიძე აბრებს საჩხერეს წასვლას.

* ფილოქსერის დასში ნაწყოფ
მოხელეს ბენ. ლევაის აღმოაჩენია
და ხონში მღვდლის გარდაღობის
ენახში ფილოქსერა. თუ მართლა
წყალის დაყენება და მორწყვა ფი-
ლოქსერის სპიას, ეს ძალიან ადვილი
საქმე იქნება იქაურებისათვის, რად-
გან ხონის მიდამო-ალაგებში მდებარე-
ბრებაც მიხერხებულია მოსარწყა-
ვება და არ-ხებობს და წყალიც ბლო-
მად აქვთ.

* მეგრეთში პირველ ამხა-
ნაგობას, რომელიც იმერეთში და-
არსდა შარშან, გაუყენდა პარკი ფუ-
თი 43 მ. და 50 კაბ. 200 ფუთად
და გადაბრუნებული პარკი უნდა ჩაბარ-
დეს მსყიდველებს 15 აგვისტომდე.
ოთხი აბრეშულის საღებო შარშან გვექს
გამართულია. კახეთში, იწვერებთან
და ნავთობ პარკისაგანაც აზღებენ-
ლი ძაფი რომ ნახათ, სირმა გეგო-

ნებთ, ისე კარგად იღებო. ერთ-
ერთი აზნაგობის დაზარებლების სიტ-
ყვით წელს მოგება 3.000 მან. უნ-
და დაგვრჩესო.

* ჩვენი სოფლის მომავალი ბედი
და იბბლი, იწვერება ჩვენი კორეს-
პონდენტი დიდი ჯიხანიშვიდენ, ორ
გარემოებზედ არის დამოკიდებული:
პირველი—ინფთში რკინის გზის სად-
გურის დამტკიცება, რომლის შესა-
ნებზედ მესამეთ არის ახლა თხოვნა ვაგ-
ზაინლი, სადაც გერ არს და მეორე
სახელისონი სკოლის დაარსება, რომ-
ლის სასარგებლოდ, თუ ჩვენში იქ-
ნება, საზოგადოებამ შესწირა 10.000
მან. როგორც პირველი, ისე მეორე
დაპირებული გეგმებს თავიზარისაგან
და ამ ორ თვეში ველით გარდაწყე-
ბას. თუ დღერთმა ქნა და
დაგვიტკიცეს, მაშინ ჩვენს სოფელს
თვალ-საჩინო წინ-მსვლელობა დატე-
ყობაო.

ქოჩის კონფერენცია.

ბ. შიშინიძე (ოზურეთის მაზრ-
ა). სოფ. მეწიეთი ეკუთვნის ბასი-
ლეთის საზოგადოებას, მოთავსებულ
ლითა შთა - გორიან ალაგებულ
და ალაგ ალაგ დაეკებულა. რაც
შეხება ამ სოფლის ბუნებრივ სიმ-
ღირდეს, თამამდ შეგვიძლია ესთქეთა,
რომ ეს სოფელი ბუნებრივად ძალიან
დაჯილდოვებულია და მდიდარი, მაგ-
ნიადგი ნაყოფიერია, მოსავალი კარ-
გი იცია, აქვს კარგი ტყეები, ასე
რომ ამისთანა ტყეს მთელს გურია-
ში ვერ შეხვდებით; დენაცი, გუ-
არის ღვინის შედარებით, უყუთეს
მოლის. მამ ამისთანა სოფელში მც-
ხოვრებნი მდიდარნი უნდა იყვნენო,
იტყვის მეოთხელი. მართალია, უნ-
და იყვნენ მდიდარნი, მაგრამ, ჩვენ-
და საუბედუროდ, ზემოდ თქმულ ბუ-
ნებრივ სიმღირდესთან ერთი დიდი
ნაკლებობა გვაქვს; ეს ნაკლებობა
განება არის უზოგობა. ჩვენში იღეთ-
გზას ვერ შეხვდებით, რომელზედაც
ხარუტემის ან საპალიან ცხენს შეე-
ძლოს სიარული. ყანები თითქმის
ოთხი-ხუთი ვერსის მანძილზედ არის
ჩვენზედ მოშორებული, სადაც მი-
ლის პატარა ბილიკი, რომელზედაც
ხარუტემითა და ცხენით-კი არა, ფეხით
სიარული-კი საშიშია, რომ ფეხი არ
გადაგვადგეს იმისთანა ხეებში, საი-
რებადაც ამოსვლა ძალიან ძნელია.
ამისთვის ჩვენი შრომა ვერსა ხდება
და ბევრს ჩვენგანს აქლებდა წლი-
რი სარჩო.

მეგრეთში მოვიწოდებთ. გაკეთება,
მეშობად დაიწვეთ, მაგრამ ჩვენდა
საუბედუროდ მოიპოვება ჩვენში იმი-
თის პატარა ბილიკი, რომელზედაც
ხარუტემითა და ცხენით-კი არა, ფეხით
სიარული-კი საშიშია, რომ ფეხი არ
გადაგვადგეს იმისთანა ხეებში, საი-
რებადაც ამოსვლა ძალიან ძნელია.
ამისთვის ჩვენი შრომა ვერსა ხდება
და ბევრს ჩვენგანს აქლებდა წლი-
რი სარჩო.

არ მიმხრობოდა საზოგადოების მამა-
სახლისი.

როდესაც ჩვენ გზას სიფართოეს
უმეტებით და უფრო მარჯვით მიგვყავს,
რისაკვირვებია, რამდენიმე ხეც შეხე-
დება მოსახლარს. აქ მოდის სხენდუ-
ლი მამასახლისი და ნიკელა იმისა,
რომ დარჩებიეთ უფრო წაქეზოს
ხალხი ამ ეტოლი მუშაობაზედ, მი-
მართავს უზარდლო სიტყვებით მე-
შობის მოთხოვნს და ხმა მალა უყ-
ვირის: განა შენ ქვეყნის დაქვე-
მასწავლერ რა ამბავია ეს! ამდენი ხე-
ები მოგითხოვიათ, კაცის ოჯახი და-
გიტყვევიათო! რასაკვირვებია, ამის-
თანა სიტყვებს უკუნი გავლენა აქვს
მის პირზედ, რომელიც ამ ეტოლი საქ-
მეს ცდილობდა და მუშა ხალხს
მამასახლისის ყვირლით შინის ზარი-
ეცემა და მაშინვე მუშაობას ეთხო-
ვება და მიდის სახლში და ერთი
შეორეს შეხვედრიათ, ჩვენს ქვეყანას
თავის დღემ სიკეთე არ დაადგენათ
თავით მამასახლისი უნდა გვაშეგვად-
დეს და ის-კი მუშაობაზედ ვეთხოვო-
სო და სხვა... ამისთან არ შეიძლება
არ მოვიხსენიო ერთი შემთხვევა,
რომელშიაც ბ. მამასახლისი ძალიან
უკუდა და წინააღმდეგად მოიქცა:
ჩვენ ს. მეწიეთის მტოვრებნი შეიკე-
რბეთ ერთად ადგილობრივ ეკლესი-
ისი გალავანში და ერთმანეთის
ოჯახის შეუფროსეთა თანხში-
ბით დადგინეთ განაწინებ გზების შე-
სახებ და ხელიც მოგვწყურეთ ადგი-
ლობრივ კეთილ ნიკელისთვის და
მამასახლისის თანაშემწის დასწრებით.
ეს განაწინებ წარუდგინეთ ოზურ-
ეთის მაზრის უფროსს და მღვდლის
სიარულით კალანდაის შეუდგომლო-
ბით ესთხოვით, რომ მაზრის
უფროსს გამოეგზავნა ჩვენს სოფელ-
ში გზის ზედამხედველი (ნახიზია-
ტული), რომელზედ ჩვენ განაწინებს
ძალით ნებს ვაძლევით გზა ჩვენს
ადგილობრივ საუკეთესო ალაგზედ გა-
ყვანა. მღვდლისა მართლაც წარუდ-
გინა განაწინებ, მაზრის უფროსმა
გამოგზავნა ზედამხედველი ბ. შიშინ-
იძელი, რომელიც მოვიდა ბასილე-
თის სოფლის სასამართლოში და მა-
მასახლისის წყალობით ჩვენკენ-კი
არა, სახედაც წავიდა.

დასწყვითო ისე ჩვენ მუშაობა, მაგრამ
კიდევ მამასახლისმა შეგვიშალა ხელი.
მამასახლისის წყალობით გზის გაყვა-
ნის ნება გვლებდნა ისე არ მოგვცეს,
რადგანაც სადაც-კი დავაპირეთ
გზის გაყვანა, უკუამდ გზის გა-
საყვანი ფსი ითხოვია. როგორც
ხედავთ, მეოთხელიც, ყველა ამე-
თის მიზეზი არის მართლ მამასა-
ხლისი, რომელიც ძალიან ხშირად
სწადის ამისთანა საქმებს.

სასურველია ამიტომ ყურადღება
მიექცეს ადგილობრივ ადმინისტრაცი-
ისაგან ამ მამასახლისის უსამართ-
ლობას და რაც შეიძლება მალე გავ-
კეთებდეს როგორცაა დასწრებით.
მწიფეთლი.

გამოცდა ღერძი ურმისა, აზარ მიპროვანს ტილო; ბელი სატრემლოდ მსტურბო, მომიძღვნა ტანჯუთ ფალო...

არ მამალი ქონება— მოძალესგან წაწეოთ, არ შემატა რიბაღიანი, კირზედან კირი დამერო.

გამოწყუნენ ბეჩანს ხარგიტ, მოინდო ქობა წყუღობა... რით გამოკვეთო ოჯახი ჩანანკა და სწეულმა?

შვილი მეზადა ვაჟკაცი, მომიკვდა—გული დიდრა, გამინადგურდა იმელი და გამიწარდა ქლარა.

როგორ გაფუძვლ წვირო-შვილსა? რით ფუძუნა მამულს გმირა? ვგრძნობ—ვერ ვაზრებებ ამას, ამისთვის ვფორბავ, ესტრია!

რა დავუშავი ნეტა ცას, რომ რისხით დაუკვეთა? მაგრამ ქარშვან სიმავრე ვაჟკაცთა მტკიცე წესია!

მაშ შორს, ტილო შავებო! აღარ გთხოვ ხნას და შველას, წვიდა შრომაში ღეროს ვნახავ, ცრემლში სისარტყელას!..

დ. ნიოწინილი.

სამკვირარო სხარტულა.

წაღვლა-წაღვლო. (ნეტარსწავლული გავა თემაში - გუ- მაგნაცვლებს - გაიკე გიგა).

ნეტარსწავლული გადია თემაში*) წარმოიღვა თვითწინ, როდესაც უქანსტელი № 11 რი მწყემსი-სა წი- ვიკითხეს... საკვირველი აღმინა იყო განსვენებული! რომ შეგებდა—სწო- რედ გამზარს ჩიკვის ჰავდა და ქა- მით-კი ძალიან სკამდა... იმისათვის დაღვამ მაშინ თენდებოდა, როდესაც წახავდა, რომ მისის გარდაღობის სახლ- ში ძიოხა დაიკვლიდა; გავიდოდა და აღტაცებით მიძახებდა მოსამსა- მტრებს!.. მოგოლოცეთ, შვილებო, მოგოლოცეთ, ბიჭებო—მა ძანება გე- მოიცა, ძროხა უნდა დაიკვას! გინ- როდეს: მე საგამდლო მერგება, შენ სახელისრა, შენ საფარეშო, შენ სა- მვეჯინაბა* და სხვა-სხვა.

ერთხელ მივიდა თემაშიანთან სა- ლაროთ-უბტუცესი ბეჩანა მიშველიძე, ანუ, როგორც მეტ-სახელად უწოდებ- ბენენ, ბეჩან-კიკიანი* და განვიკრ- ვებით ჰკითხა: „ბატონო, თემაშინი (თუ არ ბატონო*, ისე ვერაფერ გა- ბედვად გაბადის სახელის სწენება) რის რასა ჰგავს? შენ სულ იმას იძიხ, მე იმ ხანში ვარ, რომ სულიერ სა- ზრდოზედ უნდა ვიძირო და სს- მელ საჰქელო რად მიძირო და სულ- კი იმას გაიძიხ—არაქი, ბიჭებო, დღეს დიდი ულუფა გვერგებო? —ეჰ, ჩემო ბეჩანე, მიუჯო მუ- ცელო ხარბმა ვამდებოდა, სულიერი სა- ზრდო სულისათვის მინდა და სორ- ტიერი საზრდო—მეტელისთვის! —მაშ რისათვის აცხადებ, რომ შენი სავანი სულიერია? —მოსატყუებლად ბრზათა, თვალ-

*) სახელი მამი-ჩემის ვამდებოდა.

ასახველდ მხედველია, მოსახიბლე- ლოდ გულშტრევათა!.. არ ვაგვი- ნია, დაუბრტა თემაშინი, მეცა რომ ლილის წყალში შეიღება, კული ძირს დასწია, უტოლველის სახის-მეტყვე- ლება მიიღო და ერუსილოს ვთვებ- ზარბა სული მოსამაგებლად? თუ ვა- გიგონია, ამა ისიც გეტყვინებ, ნდობის მოპოების შემდეგ, რა დღე დაიყენა საწყალს მამულს და სხვებთ, გარდა ოფიციისა... ბეჩანამ ჩემდ ჩაიკინა და მოსკილდა...

ეს ჩვეულება თემაშიანს ამ დრო- ის ზოგიერთს წინამძღვრებსაც ჰქო- ნიათ; მაგალითად უქანსტელს მწყემ- მის* ნომერში სამი ახალი ამბავი- ზედი-ზედ დაწვეტიებულია შემდეგ- ის წინადასახს: „მღვდლებო! გაინა- რეთ, გახალსდით, შეხტით და შეტ- რიადლთ: მღვდელთ ჯამიგრივებმა, ტებათ; მეტი საშტატო ადგილები ინსუნდა, შემოსავლის წყაროები, რი- მელნიც მოგვეყენე საშუალებასა მუ- ცელისა გაფართოებისა, ბრძანებითა დღეთისა სიმრავლით აღმოცენდნენ და სხვა...“

ამას, საჯაროდ აღტაცებით აცხა- დებს სულაგან მოსაღვანს სასულიერო- გასეო მწყემსი*!.. რაღა თქმა უნ- და, რომ ჰკითხო სამოთხის ოცი- ქელს: ეს რა სახარციელო სახარე- ბელი აღვიტეულია შენის დიდებულის განხილვის უკვლავ ფურცლებზეო, ისეთსავე პასუხს მოგვეთ, როგორც ნეტარსწავლულმა თემაშინი ნეტარ- სწენებულს „ბეჩან-კიკიანს* უთხრა.

ბაბილა, ერთი უცნაური ჩველ- ბაცა ჰქონდა თემაშიანს: ერთი ჩერ- ჩტი მამალი ჰყავდა თვისივე გარ- დილი. როგორც-კი შეიქნებოდა საღამოს რისი ნახვეარი, მირ- თავდა ყვირს... დაიყოლებოდა თუ არა და თემაშინიც მოაყოლებდა: „აბა, ჩქარა ვახშობ, შვილიძე ვარ- დავიდაო*. მოუტანდნენ საათს, ერთს- კი არა რომდენივს და შეჭვივდნენ —ჯერ რვა საათის მეტი არ არსო, მაგრამ, არ მოგაცემთ ქირი, ის არა- ვის ყურს არ უდებდა, გარდა თა- ვისის მუცელის ქუქუნისა! შეო, იტ- ყვად ხოლმე განსვენებულთ, უყუეთ- სი საათი მამალი—ჩემი მამალი; ის დღვის განწერილი და საათები-კირუ- სის მოგორილია და ჩაუდებოდა ლანძღვითა და გინებით ვახშობს, ის იყო მისი ცხონება და ნეტარება...“

ასეა მწყემსი*! იყვლებს თუ არა საღმე ერთი რომელიმე ჩერჩტი მამალი, რომ „ვეჯინა* მტყუანი და ჯვარზედ საცემელიო, —სასულიერო განხილვის პეონია, რომ მოვიდა „ვე- რისი*“ აღსასრულია და ლანძღვითა და გინებით ჩაუტყუებოდა წერას, მღე- რას და კბენას; თავიდან ფეხბმდის უნდა დატბინოს ყველგან... თისჯერ რომ შეჭვივო, ათასი საბუთი რომ ბიჭუნა, ვარდაუშალო და აუხსნა მამლის ყვირის უახრობა, პირადო- ბა და ურცხვობა—მინც მწყემსი* თავისას არ იბღრის და გაიძიხს: „ჩე- მი მამალი ჰყავის და რაღა თქმა უნ- და შუადემ არისო; მალე ვახშობი, მუცელი მოუტყუებუნსო!..“

ისიც კარგად მახსოვს, რომ, რო- დესაც თემაშიანი არ დაიჯერებდა არ- ვის რწმუნებას და ატყუობდა, ვით, ჯორია, „ბეჩან-კიკიანი*“ ტყუადა ხოლმე: „ჰეი, შენ ჩემო, თემაშიანი, რა ტყუადად ზღაღვ ენასო, — ვინ რად ჩაავდებს, თობარი უტბილო ძაღლის ტყენასო!..“

დღეს, ნ მარიამობისთვის, დღით- კიკიანს, დღის ცხრა საათზედ საშო- ნილი გულის ცემა მკაც: „კელოს* ნომერს მოუთმენლად ველი! დღე- ვანდებოდა „ველომა“, ანუ უკეთა ვსტკაო, მაშინ მოთავსებულმა ბა- ლოზარის წარღობა უნდა შემოიტა- ნოს ჩვენს ცხოვრებაში რეფორმა, უნდა აგვიხილოს თვლები, ავაცი- ლოს შეცდამით, რომელიც მთელს ჩვენს ერს, საუკეთესო მის ნაწილს ამ ოც-და-ათის წლის განმავლობაში მოსვლია... პირველმა ნაწილმა ამ წინამორბედის წყრისამ თვალსაჩინო- ვადანახა, რომ ჩვენს წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოება გო- ვებამშვიდის ქაჩანა ყუფილი; დრა- მათული საზოგადოება—სავლეთი —სავადყოფო; ტელისწის წიგნთა გამომცემელი საზოგადოება—ახაბტე- ლოვის ობეკენი; ქუთაისში ამგვარი- ვე საზოგადოება—ძილის გულა და სხვა და-სხვა...“

ერთი-მა მუ-კი მეგონა, რომ ჩე- ნისთანა ბედნიერი ერთი არსად არის თქო! ყველა ზემო აღნიშნული და- წესებულბანში მეგონა საუბრებესო საბუთი ჩვენს ცხოვრების წარმატე- ბისა!.. გაცრუდნენ ჩემი იმედები... მაგრამ გული მიკანკალბა—ფეტი რომ, ვიი თუ ბალტაზარის წერი- ლიც დინარებს, დიდად ტარს და გნ- ქარდეს ისე, ვითარცა ვაქარდენ შარშანდლი ღრუბელნი შავის მთი- სანია!.. დასწველოს ღმერთმა გული მიკანკალბეს, სულ ერთიანად ვითრ- სანდავლს განგებზედა ვარ და უკრ- ში კი იღვამლი ხმა სწორედ იმ სიმ- დღერას ჩამკრბობებს, რომელსაც სწო- რად ამდგურებდა ჩონგურზედ განსვენ- ნებულთა ქაქუჩა ორგანიკიქი:

მეფემ ჩარდახი აავო კოშკებითა და გოლანეთა, ზედ სირინოზნი შემსხარან, დღიანებენ ტკიპის ხმითა; ერს იმედებს უხატებენ, მილოცვილ და ზემოთა, მეფეს გულსა უქარგვენ სიხარულით, სიამოთა!.. იქვე ქედზედ გადმომდებარა საბარლის ბეტრიკელა, იმის ჩირჩუტეს ყურს უდებენ სსასკლოდ ირგვლივ ყველა; გაიძიხს: ვერ ჩადახი და კოშკები, მეფეც ყველა სულ ფუჭა—დაინგრევა, არსითა ხანს ხსნა და შველოა... თუ ინებებ—მოგახსენებ, ვით რომ არ გავწყრბობო, როგორ უნდა აღაშენო კოშკები და სულდებობო... მეფე ბრძანა: „ბეტრიკელა! ვიცი შენი თავ-მწყურბობა, შენი რჩევა შენთვის მქონდეს, აგრევი დადებებო!..“

— იცო, კაცო, მკითხა ერთმა ჩემ- მა მეგობარმა, კალისტრატე დასწრე- ბა დღიბერი დადიანის დასაფლავე- ბას; მიუერთმეთა შეშენიერი გვირგვი- ნი და ისეთი სიტყვა უთქვამს, რომ მიიღი სამეგრელო ატირებულა!.. — როგორ არა, ვიცი, წყავითებე! — მერე, როგორ მოგვეწონა? ძა- ლიან ვი კაცი არ არის კალისტრატე? — მალაღ, ძალიან კაცია, განვუ- მერად მე. — დიდ განსხვავება არ არის ქე- თაისისა და ტელისწის „მეწანკეთა* შორის—ქუთაისში კალისტრატე და ოპოზიცია ბანკის საქმეზედ ერთმა

ნერთს ეჯახებთან, გლგვენ, სწიწნი- ბა, მაგრამ ბანკს გარდ ღონისა და ქობნი ერთად არიან; ტელისწი-კი, თუ მისის „ბარკის* არა ხარ, ტუე- ლად ნუ შეხედავ ზელ!.. ასე გო- ნო, ბანკის გარდა სხვა საქმე აღარ მოიქმეთა ქართველებს—და ერთმა- ნერთის დაშორება არავითარს ზიანს არ მოუტანს ამ ისედაც დაჩაგრულს ერსაო... ვინ იცის რამდენს ხანს ვი- ლაბარაკებდით ამ სავანზედ, რომ ერთს ახირებულს სიმღერას არ მიე- ვყო ჩემი უხარადლება. 10—12 წლის ბიჭი ქუჩაზედ მიდიდა და მიიღე- რიდა:

„გდებო-გამომტრა კულერი, შვი, ეშმაკი მელია, ბრელე-მარანში მონახა სარმანი სასე ხეჩლია, შეგვრა სიამით, კილ-კრეკით, კული მისთრედა გრძელია, დავებატრონა სარისა, მოხედა მაგარა ხელია, შევცაცხანს უწყველს, ასტუდა სულ მთა და ველია; შეშინდა ჩვენი კულერი— დღე მოელოდა ძველია...“

შენაზური პასუხი.

ის უტნობი ვაჟბატანი, რომელ- მაღ ამას წინად „ვეჯინაში* ისეთის უშუერის სიტყვებით მოიხსენია მ. მ. საფაროვისა და ჩემი სახელი, თურ- ბე ვილ-კი ივანე გვრიტიშვილი ყო- ფილია. ამ ივანე გვრიტიშვილის მო- რე წერილი დასტამებული „ვეჯინის* მე-164 №-ში მიანც კიდევ თავდგან- მოლოდინ სიტყუდ და ცილის წამე- ბაა.

მეორე და მეოთხე წარმოდგენა, ბრძანებს გვრიტიშვილი, დიდ ზიზღს ჰგვრის და მუყურებულ უხეროთ თა- მამის წყალობითა, რადგანაც მოთა- მაშეზედა ვილ-კი ქუჩის მასხარები გა- მოიყვანაო (ივლისსხემა ვ. აბა- შიძე).

დიდათ სტუთ ბ. გვრიტიშვი- ლი და ამას ახლავდ დაგმტკიცებთ. ამ წარმოდგენებში ქუჩის მასწავ- ლებს-კი არ მიუღებდ მონაწილეობა, არამედ მ. მ. საფაროვისს, კ. ყი- ვიფიძეს. ვ. აბაშიძეს, რომელთაც დი- დი ხანია მოუხვევით სახელი სამ- შობლო სცენაზედ. ამავე წარმოდგე- ნებში იღებდნენ მონაწილეობას ნე- ბიერძისა, ნებეიძის, მარჯანიშვი- ლი და ბ. ბ. ქუჭი და ჯანოვი.

ამათ მეტს ამ წარმოდგენებში სხვის არავის მიუღია მონაწილეობა. ის სწორედ ამ ორმა წარმოდგენამ (მეორე და მეოთხე) ჩაიარა უწუ- ნოდ და საზოგადოებას, რომელიც კარგა ნდობად დაესწრო და არა მანკა-სხვევარი (უშეშვილია ეს ნა- ხვევარი კი თითონ ივანე გვრიტი- შვილი იქმებოდა), დიდად მასიამო- ნებდნენ დარჩა. წარმოდგენილი იყო „სევილილი დალაქი“ (მეორე წი- რამოდგენა) და „ბიძისთან გამბუშუე- ბას“, „კოლო-ქობის წინადადებე“, „მათიკა“ (მეოთხე წარმოდგენა). ეს პიესები არა ერთხელ და ორჯერ წა-

რმოდგენილა ტელისწის სცენაზე ამა- ვე არტისტების მონაწილეობით და ყოველთვის მაყურებელი საზოგადო- ბა ნისიმომგები ჩრტობდა. აგრეთ- ვე პირველ წარმოდგენაში ზემო- ხსენებულ არტისტების გარდა სხვის არავის მიუღია მონაწილეობა. „სა- შობლოში“ უმთარესი როლები გა- ნაწილებული იყო ჩვენს, ე. ი. ტელის- წილს არტისტების შორის, დანარ- ჩენი წერილბანი როლებისათვის, სა- დედ ორი-სამი სიტყვის მეტი არ არის სალაპარაკო და აგრეთვე ჯარისათ- ვე მოწვეული იყვნენ სცენის მო- ყვარენი. მაშინ ვილ-კის უწყველ ბ. გვრიტიშვილი მასხარებზედ უტყველია ბ. გვრიტიშვილი ან არც ერთ წარ- მოდგენას არ დასწრებია და რომ ეს ასეა, ზემო მოყვანილ საბუთებთან სწანს და ან კიდევ სხვა რამე არა წინდა განზრახვა ჰქონია, რომ ჩირ- ვე დაგებტრონა სარისა, მოხედა მაგარა ხელია, შევცაცხანს უწყველს, ასტუდა სულ მთა და ველია; შეშინდა ჩვენი კულერი...“

რაღ შეგებმა „ვეჯინის ტყაისის* წარმოდგენას, იი რას მოგახსენებ- ბ. გვრიტიშვილს: ჯერ ერთი კითხე- ზედ ვივასხეობს, რა შუაში იყო მ. მ. საფაროვისა „ვეჯინის ტყაისის* წარმოდგენაში? რათ მოიყრებო და ამაზე-ღე არა ბრძანებოთ-რა თქვენს სიმართლით სასე წერილში? ჩემს გვარის რეცისორად გამოცხადებ აფი- შებში ჯერ კიდევ იმას არ ამტკი- ცებს, რომ ეს წარმოდგენა მე გამე- მართოს ანუ ინიციატუა ყოფილი- ყოს ჩემი. ჩვენდა სამწუხაროდ სხე- რად სარგებლობა ხოლმე სხვა-და- სხვა პრივიციებში ჩემის არტისტე- ლის სახელით; არა თუ მატრო ჩემის სახელით, არამედ ჩემის ამხანაგების სახელითაც; ხან რეცისორად გვეცხა- დებენ, ხან კიდევ ვითომდა ჩვენის მონაწილეობით წარმოდგენა იმართე- ბა და სხვა. რასაც ვერცხვია, ამგვარი მოვლენა არ არის კარგი და აღერ თუ გვან, უშეშვილია, ბოლოც მო- ეცლება ამ უწყსობებს. შეიძლება ამ შემთხვევაშიც ისარგებლოს ჩემის სახელით და რეცისორად გამოცხა- დეს... რომ მე არავითარი მონაწილე- ვობა არ მიმიღია „ვეჯინის ტყაისის* წარმოდგენაში, ამას ვერცხვია იმისი აღიარებენ, ვინც მონაწილეობას იღებდა ამ წარმოდგენაში.

კეთილ-სინდისიერი რეცისორის ანუ კორესპონდენტის ვალდებულე- ბაა, რომ ყოველივე მოვლენა საზო- გადოებაში კარგად ასწონ-დასწონოს, როგანდა შეუტყოს ყველაფერი და ამგვარად მხოლოდ უშეშვილი და უტყუარი ამბავი აცნობოს რედაქ- ციას, თორემ სიტყუებს, ბატონო ივანე გვრიტიშვილო, მოკლე ფეხები აქვს.

გსო აბაშოძე.

რუსეთის მსოფრთხა.

იმის გამო, რომ ზოგიერთ რკინის გზებზედ სწივრები შეიტანეს, ხელით ტრანსპორტ კოაიგებში, ან ყუთები ჩალაგებულს ბარკს არ უშევენ ვა- გონებში, როგორც „სოკოე ვრე- ვის“ შემტყუარა, რკინის გზათა დე- პარტამენტს მიწერილობა გაუზგა- ნია რკინის გზათა სამმართველოები- სათვის, რომ ასეთი აღრძილება კა- ნონიერი არა არის და საზოგადო- წესებთან წინააღმდეგება, რადგანაც იქ არაფერი არ არას მოხსენებული იმის შესახებ, თუ ხელით შესტანი ბარკი როგორ უნდა იყოს შეკრუ-

ლი და შეხვედრის, ხოლო ნათქვამია, რომ ბარგი მგზავრებს არ უნდა აწუხებდეს.

„გარეულებანი“ იუწყება, რომ სავაჭრო კომისიამ უკვე აღნიშნა ის საგნები, რომლებიც ამ დღისათვის არის საქირა და შეუკეთა კიდევ დასამზადებლად.

გაზ. „ნოვოსტია“ იუწყება, რომ კომისიამ, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა საპასპორტო წესდების განხილვა, უარ ჰყო ვიდრეცდებოდა იმის, რომ სასაქონლო ადგილის პასპორტის დაკარგვის დროს უთუოდ გამოაცხადონ ხოლმე და დადგინა, რომ საერთო და საქალაქო გამგეობანი არ ეკუთვნის იმ დაწესებულებათ, რომელთაც შეუძლიანთ სასაქონლო პასპორტების ძველად; კომისიამ განმარტა აგრეთვე ისიც, რომ სასაქონლო განადგურ მოხელეებისათვის პასპორტის მაგიერობა 1897 წლის 1-ლ ინვარიანის აქტს ტატებს შეუძლიანთ.

როგორც გაზ. „ნოვოე ვრეშია“-ს „შეუტყვი, სავაჭრო მთავრობათათვის დაუვალეობით, ერთგულად აღენონ თვლი მწველებლობისა და სექტანტობის დღევანდელ მდგომარეობას. სექტანტობის საწინააღმდეგოდ უმბოლესი მთავრობა ურჩევს ყველა სახლადიონროში იქნას დაარსებული სამისიონერო კომიტეტები და სისტემატიური ბაზისი იქონიონ ხოლმე სექტანტებთან.

ნარკვევი

(გურნალ-გაზეთების დგან).

ფრად საყურადღებო წერილი დაგვიტანა წარსულის თვის მეორე ნახევარში (№ 6961) სუვარიონის გაზეთში „ნოვო ვრეშია“-მ ამ სათაურით: „Русская народная школа въ Финляндии“. კითხვობამ უწრილი და ჰქონდა შერს თავს: წუ-თუ ფინლიანდია და საქართველო შეადგენენ ნაწილს ერთისა და იმავე სახელწოდებისა? უფლებანი ფინლიანდის სახალხო სკოლების იმდენადვე განარჩევიან ჩვენის სკოლების უფლებებთან, როგორც დღე და ღამე. ყველა დირექტორები და ინსპექტორები სკოლებისა გამოაკლებლად არიან მხოლოდ ფინლიანდლები, მთელი სწავლა მიდის მხოლოდ ფინლიანდის ენაზე და, ასე გასწავლო, რუსულს ენას, როგორც სავანსაც უარ არა აქვს ადგილი ამ სკოლების პროგრამას. „Просимъ помнить, имбობს გაზეთი, что, по господствующему въ народно-училищномъ дѣлѣ принципу, русскій языкъ вовсе нельзя преподавать въ низшихъ школахъ Финляндии“. ფინლების აზრით დაბალ სახალხო სკოლას შეუძლიანთ მხოლოდ დღევანდელ ასწავლის რიგანდა მისცეს ბავშვს პირველ-დაწყებითი ცნობანი თავის ენაზე და გაავრცელოს ფინურის წიგნის ცოდნა ხალხში. რომელიმე უცხო ენის სწავლება ამისთანა სკოლებისათვის აუტანელი ტვირთიათ, ფიქრობენ ფინები და თავის აზრს მტკიცედ აღვიან და ახორციელებენ. რუსული ენა ფინლიანდიაში სავალდებულო სავანს შეადგენს მხო-

ლოდ საშუალო და მაღალ სასწავლებლებში. ამ მოწყობილობის მეორეხარის ფინლიანდია ისე დაწინაურდა ხალხის განათლებით, ისე გაამდიდრა თავისი სახალხო ლიტერატურა და ისე უხვად მოიწვინა პირველ-დაწყებითი კონდა დაბალ და სოფლად, რომ დაეწია ევროპის დაწინაურებულს სახელმწიფოებსა.

როგორ გგონიათ, კატკოვის თაყვანისმცემელი სუვარიონი რას ჰქონდა ამ მოწყობილობის შესახებ? იქნება უტყქს და ჰქუს მის წინააღმდეგ და სწავლის მისი ჩაშლა, ჩაფუშვა და სხვა ნაირად მოწყობა? სრულიადაც არა. იგი კრინტსაც არა სძრავს ამ შხრიც. მას სრულიად სხვა დარღვევებს; საქმე მის გახლავით, რომ ფინლიანდიაში რუსებიცა სცხოვრებენ და მათთვის ისე ცოტაა რუსული სკოლა დაარსებული, რომ ბევრი რუსი იძულებულია ამ უსწავლად დაწინაურდეს თავისი შვილები და ამ მისცე ფინურს სკოლაში და ივინი გაიფინოს. ამ რუსულს სკოლებს აქამდის განავგება რუსეთის განათლების სამინისტრო, ახლა-კი თურმე ფინლიანდის თვითმართველობას სურს ეს სკოლებიც ხელში იგდოს, აი ამ პროექტის წინააღმდეგ დალაღებს სუვარიონი და ევედრება სამინისტროს ხელოდან წუ გაუშვას რუსულს სკოლების მართვის უფლებას, თორემ ფინლიანდლები არამც თუ არ ამრავლებენ მით მკორიკტებსა, არამედ არსებულსაც დაჰკეტენ.

მაგრამ ამისთან ემინიან გაავჯობონ ფინლიანდლები ლე ამიტომ უმატებს: ეს რუსული სკოლები სამინისტრომ შეინახოს თავისი ხარჯით და არა ფინლიანდის ხარჯითა. გაზეთი უფრო მეტს, მისგან მოულოდნელს თავიანობას იჩენს ფინლიანდის შესახებ, როგორც ამბობს, რომ ჩვენ არხადავ არა გვაქვს ფინების დარსებობა. „Здѣсь нѣтъ рѣчи о русификаціи края, здѣсь имѣются въ виду только интересы тѣхъ русскихъ, которыхъ судьба забросила въ Финляндію, русскихъ, родныхъ намъ по плоти и духу“, ამბობს გაზეთი.

გაისინეთი, თუ ამას წინდე რა თავიანობა და სამართლიანი მსჯელობა წარმოთქვა მეორე რუსულმა გაზეთმა „Московскій Вѣдомости“-მ პოლონის სახალხო სკოლების შესახებ და დარწმუნდებით, რომ ახლა მაღალს სფეროში უბრაფეს იმისთანა ქარი, რომ გარუსებულად გარდარულს გაზეთებს-კი სხვა ლექსს ათქმევინებს, სხვა მიმართულებისათვის აქმევინებს.

ჩვენში ჩვენში ქმუტუნებს და უცხო ხრომოდ იგეგ უკლებართი ქარი ხალხის განათლების შესახებ და არამც თუ არა სუტდება, პირიქით თანდათან ძლიერდება. თორემ საქართველოს დირექტივებში გაქა ქართველების სინსილა და მათი ადგილი დაიკარეს სხვა ტომის პირებმა, რომელთაც არ იციან არც ხალხის ენა, არც მისი ყოვე-ცხოვრება და მოკლებული არიან მძურსა და მშობლიურს თანაბრობას მისდამი. ქართული ენა პირიქით ადგილიდან სულ ბოლოს მოექცა ლე თითქმის დაჰკარა უფლები სავალდებულო სავანს. სწავლა მიდის არა დღევანდელ არამედ გაუგებარებელ გამეფდა იქითი საქართველოში მუნჯი მთელი, წყარო სიცილისა და ტირილისა,

და მოარულისავით ლამის აქეას საჭიროდ მოსაყვაროს. სახალხო სკოლა გარდაიქცა გონების დარღვევისა და დასწავლების კერად. ჩვენ არამც თუ გაუზომელს მანძილად ძირს ჩამოკეთდა შედარებით ფინლიანდისათვის, კავკასიის სხვა ხალხებიც-კი მეტის უფლებით სარგებლობენ. მაგალითად: დირექციები თათარულს სკოლებს უგზავნიან პირველად მეორე სათხისავე წიგნსა, სომხურს სკოლებს მესამესაც, ჩვენი სკოლებისათვის-კი პირველი წიგნიც უჭირს და თხოულობენ, რომ იგი დაატარადგენ და დამეგავსოს ისთვის ანუ მეგრულს ანბანსა“.

რა დავაზეთ, ვის-რა ვირი მოვპარეთ პოეტის არ იყო?

აქ უნდა აღვნიშნოთ, რომ საქართველო ნება-ყოფლობით შეუერთი რუსეთსა.

მაშ რად გადაიქციეთ დაბალ, უმაღალეს ღობელ?

უფრო ჩვენივე უზგავსობის გამო. იმის მაგიერ, რომ ყოველი ჩვენი უფლება, მონიჭებული კანონისა და ხელმწიფის მიერ, მხნედ, დაუცხობელად და მტკიცედ დავგვეცვა, დავეგზავინეთ მონებსა, რომელნიც ერთმანეთს ედღელებიან, სძული ერთმანეთი, სკამენ ერთმანეთს და სხვებს-კი ეტრეკებიან და მხოლოდ ითხს კედელს შუა ჩურჩულს ბედ-და მისისს, რაც უნდა წარმოითქვას ხმა მაღალ, საქმეწინად, როდენაც ეს წარმოსატყობი სრულიად კანონიერია, სასარგებლო ჩვენთვის და სახელმწიფოსათვის.

უცხოეთი

აპსტრიბა. სოფილიდან აუწყებენ გაზეთებს, რომ აქ სკამეულობისა და რადისლოვის მომხრეთან რუსეთის მოწინააღმდეგე ლიბერალიზატების კოალიცია შესდგა. კოალიცია დამტკიცებულ ფაქტად შეიქმნა მის შემდეგ, რაც სკამეულობის მკვლელობამ სრულიად მოსპო სხვადასხვა პირადი უთანხმოება. პარტიების ხელმძღვანელობა ჰეტკოვმა იკისრა.

ინფლინსი. ახალი პარლამენტი 2 აგვისტოს იქნა გახსნილი. სახელდებობათა პარლამენტმა ერთხმად აირჩია თავმჯდომარედ გული და დიონაშა. ზედა პარლამენტში ლორდებმა ფიცი მიიღეს.

ამას წინდ მთავარ რეგისტრატორის მიერ საჯაროდ გამოცხადებულ 1895 წლ. 1 აპრილის ანგარიშდგანა ჩანს, რომ შეერთებულ სამეფოს ეკუთრებათარცხვი აუვილა სულ 39,136,218 სული. აქედან ინგლისისა და ვალიის წილად გამოდის 30,394,078, შოტლანდიისა 4,158,654 და ირლანდია 4,586,486 სული. ამ მიმდინარე წლის პირველ სულს 294,244 დაბადებულა, 172,800 მოკვდა და 106,172 დაქორწინებულა. უცხო სახელმწიფოები გადსულან 81,030 კაცი; აქედან 58,862 მოქალაქე შეერთებულ სამეფოზედ მიიღეს.

იაპონია

იაპონიის გაზეთე-

ბი დი დად საქიროდ სენრა გლეხი ინგლისთან კავშირს; რადგანაც, მათის აზრით, ამ ორის სატრომწიფოს ინტერესები არაფრით განირჩევიან ერთმანეთისგან. ასეთი კავშირი სრულიად დასკარავდა რუსეთს, რომელსაც დღეს ჩრდილო-დასავლეთი იაპონელი და ამბობენ, რომ იაპონელი არასოდეს არ აპარტიებენ მთ ჩინეთ-იაპონიის ომში ჩაგვესასა. არა ნაკლებს მტრობით ეკიდებიან ივინი გერმანელთ, რომელთაც ამტყულებენ რუსეთის მომხრეთებსა და იმაში, რომ ჩინეთის მხედრობაში ბევრი გერმანელი ოფიცერი ერთია. სხვებზედ ნაკლებს ბრალს საფრანგეთს სდებენ იაპონელთ, რომელთა მონაწილეობასაც იმითი ჰხსნიან, რომ საფრანგეთმა თავისი მოკავშირე რუსეთს დაუჭირა მხარი, რადგანაც ძვირად ფასებს ამ კავშირსა. მაგრამა, — ამბობს კორესპონდენტი, — ჯერ არაფერ იცის, რა აზრის არიან საფრანგეთის უმსახებ მიხედვით და მისი მინისტრები; მაგრამ რომ არც იმაზედ არიან კარგისაზრის მიგალო და მინისტრები, ამას გარემოება ამტკიცებს, რომ განკარგულენა მიტყულებენ ფლორიპაძე-ლოცორან და საფრანგეთის ქარხნებს-კი არა აქვს-რა შეკვეთილი იაპონილად.

წინაშის გამორეგულირების ძალი

მოგესვენებთ, რომ ქართულს უხვდ არც ერთი წმინდა ქართული ნაწარმოები კალმისა, არც ერთი ორიგინალური თავისებური, ქმნილება არ არის დასურათებული, გარდა „ვეფხისტყაოსნისა“. თუ არსებობენ სურათიანი გამოცემანი, ესენი არიან გადმოთარგმნილი, ან გადმოკეთებულნი და შინაარსთან სურათებიც ნასესხები აქეთ. ეს დიდად აზრს კოლებს წიგნების გავრცელებას, მეტადრე იმისთანებისს, რომელიც დაწინაურდნი არიან ხალხისა და ენის წიგნებისათვის. ყველამ კარგად იცის, რომ სურათი თვალსაჩინოდ ჰქდის შინაარსს, წიგნს აძლევს სიცოცხლეს და ხალისსა. ვინ არიან ამ ნაკლებდგანებში დამწამევი? არა ავტორები და გამომცემანი, არამედ ჩვენნი ნასწავლი მწიგნური ესრედ წოდებული ხელოვნება. მათთვის არა ერთხელ მიემართავთ ავტორებს თხოვნით—დასურათეთ ესა და ეს ქართული წიგნი და დარსებულს გილოდოს მიიღებთ. ჩვენს ნასწავლს დაწინაურდნი არა ერთხელ აღუთქვამთ თავისინი აღსრულება, დასურათების დახმარებინ, მაგრამ დაპირება ცუდი არ გაკეთებულა. რა არის ამის მიზეზი? გულ-გრილობა, ცრუ თავმოყვარება, თუ მოუზნებლობა? ამბობენ, რომ დასურათების განსაკუთრებული ნიჭი და მომზადება უნდა და ყველა მხატვარს როდი შეუძლიან იგიო. ბევრია მშვენიერი პორტრეტების დამხატვარი, რომელსაც სრულიად არ შეუძლიანო. ამგვარი ნაწარმოებისათვის კომპოზიციის კარგად ცოდნა საქირაო. ზოგნი იმას ამბობენ, რომ ჩვენი მხატვრები დიდს სიამოვნებას გრძობენ, როდესაც ივინი მსხვილ-მსხვილ ვაგბატონების პორტრეტებს ხატვენ და თავს აწონებენ მდღერებსა; მაგრამ მთა არაფერად გეიტანებთ დასაც სურათი,

ბისა, რომელიც დაწინაურდნი არიან გლეხთა და ბავშვთათვის. ასეთი თუ იქნება, აქმედებ ქართველებს არ გამოსჩენიათ პანოვისთანა მხატვარი, რომელმაც თავისი ფრად ნიჭიერი, მშვენიერი, ღალანა სურათებით ერთი სხამდ და თიახდ მეტი მიიღვეული ძალა მისცა ბევრს რუსულს გამოცემას—სახალხო და საბავშვოს. ათი წელიწადი მეტი იქნება, რაც ცვლილობად ხან პირად, ხან ბნ ტრეიშელის შუამავლობით, რომ ჩვენს ნასწავლს მხატვრებში ინტერესს აღგვებინდა დასურათების სახალხო და საყმაწვილო წიგნების; მაგრამ ჩვენი ცდა ამოდ დაჩა. ბოლოს, ამ ოთხის თვის ვინა, ჩვენ მიემართეთ ერთი წერილობა დასურათების მხატვარს, ჩვენს ქვეყანაში აღზრდილსა და მისის ავ-კარგინობის მკოდნეს. თუცა თავისი სავალდებულო საქმეები ბევრი აქვს, მაგრამ დიდი თავიანობით მიიღო ჩვენი წინადადება და დაუყოვნებლივ შეუდგა ჩვენს წიგნების დასურათებას. პირველად მან დასურათა ჩვენი საყმაწვილო წიგნი; ივინამ რა ჰქმნა, დასურათებისათვის ავირჩიეთ რვა მოკარგულენა მიტყულებენ ამ მოთხრობისა: პირველი სურათი წარმოადგენს ქართველს, მის ცოლს და მის პატარა ბავშვს მათთან თანად; მისი ქალის და პატარა ბავშვის, ცოლი დამდღერის და პატარა ქალი, დღის კალთაზედ მჯდომი, უტყვის დღეს პირში და სტებთა მისი სიმღერით. მეორე სურათი წარმოადგენს ქეთის მოტაცებას ტყეში ღეკთავან, მესამე—ქეთის კიდას ნაობის მიერ, მეოთხე—მოტაცებას ქეთისას მამის მიერ, მეხუთე—ქართველს შვიკაცს მოტაცებული და მწუხარ ქეთო თავის სახლში და აპარებს დღეს, მეექვსე: მაგდანი მღერის იავანისა და ქეთო ყურს უდღებს, გონზედ მოდის—მეშვიდ—ქეთო ცნობლობას დღესა და მირის მისკენ, მეცხრედ და შვილი გადგებულნი არიან ერთმანეთთანა. ეს სურათები ჰეტრებურგში გაიგზავნა მათის გასულს და ამ დღებში უკვე მიიღეთ დამხადებული კლიმები, ასე რომ წიგნის გამოცემას არავითარი დამაკოლება აღარ უდგია წინა. მანამ ჰეტრებურგში კლიმები მომზადდებოდა პირველი წიგნისა, ჩვენმა დაუზარდობა მხატვარმა მეორე წიგნიც დაასურათა და ამ წიგნსა ჰქმნა: „თვალდებული ქართველი, წიგნი პირველი“. იგი იპყრობს შემდეგს ოთხს ისტორიულს მოთხრობას: თავადებული მღვდელი, (თვედარი) თავადებული აზნაური (ზედგანეძე), თავადებული თავადი (კოტენ დაღანი) და დამატებაში—გამარჯვებულნი დღეა, აქც რვა მომენტი ავირჩიეთ დასასურათებლად: 1) თვედარი მღვდელი სოფლის ეკლესიას ჰკეტავს, ტყეში გაქცეულს სოფელს უკან დადა ევერის, მაგრამ თათრის ჯარი მოასწრობს და დიქურს; 2) თათრები, რომელთაც გზა დაუშინა თვედარემ, ხმლებს სკემენ მოსკოლად და თვედარე, ზეცაში ხელ დაუკარგობო, ევედრება უფლას ქვეყანა იხსნას განსაცდელისგან; 3) მომენტი მღვდელი სააკაშვილი ცხენს მიჰქმნებს გორაკსაყენ, რათა ხიდი ჩამოხრდეს და უკან მისდგეს მას თათრის ჯარი; 4) ეს მღვდელი, ხილისთაველი გლეხები და ზოგიერთა გორელები ხილას შლიან, — იგი ნახევრობით უკვე ჩაშლილია,

როცა თათრის ჯარი მიიღწევს მტკვრის პირად; 5) ნანკია ახალციხის ახლო, გარეკრებიანს დროს ჩუბად შედიან ზედგინიძის საწოლში მის მოსაგვლად; 6) მეფე გიორგი მირავი დილით აღებს კარებს ზედგინიძის საწოლისას და თავზარ-დაცემული ხდება, როცა ხედვს დაქირვს და მომავლად ზედგინიძეს, ქვეყნისათვის თავდადებულს; 7) ლიხის მთაზედ, მოხერხებულს ადგალას, კრება აქვთ მთელს საქართველოს დიდებულთა! კახეთისას, კახეთისას, მესხეთისას, იმერეთისას, გურჯისტანის, სამეგრელოსას და აფხაზეთისას, იმ აზრით, რომ ააჯანყონ მონაგოლთა წინააღმდეგ მთელი საქართველო და განათავისუფლონ იგი მტრის უღელისაგან და 8) დღესათი გატყვეულები და დატყვევებულნი დიდებულნი საქართველოსანი ანისის ახლო, მონაგოლთა ურდოს გვერდით, გატიტულბეზულნი სხედან ცხარე მუხზედ; მიღის ცოტად დიდანი, რომელიც დიდებულთა დაქირვს დროს იქ არ დაესწრა და, რა დანიხავეს ამ სურათსა, თითონაც იხილს ტანისამოსსა და ჯდება თავის აზნაავთა შორისა. ყველას ამპარტაველი გამოეტყველება აქვს სახისა, რადგანაც ფაქრობენ: თუ მაცხოვარი ჯვარს-ეცვს ქვეყნისათვის, როგორ ჩვენს კი არ უნდა ავიტანოთ შეურაცხ-ყოფა და ტანჯვა სამშობლოსათვის.

ამის მოკვლევად მისმენ წიგნი, სათაურით: თავდადებულნი ქართველნი, წიგნი მეორე: თავდადებული მეფე (დამიბრა), თავდადებული დედოფალი (ქეთევანი), თავდადებული ცოლ-ქმარი (ზორეზანი და მისი მეუღლე), თავდადებულნი ძმანი (ცხრა ძმა ხერხეულიძეები), თავდადებულნი გლეხნი (სამასი არაგველი, რომელნიც დახოცნენ ბაქოლაში ალაშხაშენი-ხანთან ტფილისის აღების წინაღ).

მეთხე წიგნი. თამარ მეფე. ამ წიგნში დასურათებული იქნებია: 1) სამეფო ტახტზედ ასელა თამარისა, 2) კრება სამღვდელთაში თამარის თავმჯდომარეობით, 3) თამარის სდგას ქიშხეთის ახლო მთაზედ და ხელთ-აყრობილი ვეცდრება უფულსა გამარჯობა მისცეს მის ჯარს აჯანყებულეებზედ, რომელნიც მიეხმობნენ მის გაგდებულს ქმარს, 4) ჯვარის წერა თამარისა და დავით სოსლანისა; 5) თამარის სდგას ეკლესიაში ხატის წინ და იძრობს მგირფას საყურეებს, რათა შესწიროს იგი ღვთის მშობლის ხატსა; 6) თამარი ხელ-საქმეს აკეთებს, ფხებათ უწყებს მოწინაურებულნი ღვთის და ელაქუტება, 7) თამარი წინ ეგებება ტფილისში ქართველს ჯარსს, ბწყინვალე გამარჯვების შემდეგ მინდასრულებული; 8) სიციველი თამარისა; იგი მისუტებელი უწყს ლიკვი-ნზედ, გარს ახვევიან მთელი საქართველოს დიდებულნი, რომელთაც უტოვებს ანდერძს: ერთობისას, ძმობისას, სიყვარულისას, მესუფე წიგნი: ავიღო, ანუ საყმა-წყლო მოთხრობანი და იგავ-არანნი. მეექვსე წიგნი: მეგობრანი და მტერანი მოსავლისა, ანუ სასარგებლო და მავნე ცხოველები.

ეს ექვსი პატარა წიგნი შეადგენს პირველს ნაწილს წიგნის პროგრამისას. სამ-თვეში ერთხელ გამოვა თი-

თო წიგნი. მაშასადამე ამ ექვსი წიგნის გამოცემა მოინდომებს წიგნი-წადს ნახევარს. ყოველი წიგნი იქნება დასურათებული რვა სურათით და არა ნაკლებითა და დაიქვარს 32—48 გვერდსა შუა ტანისას.

სურათები ძლიერ ძვირად ჯდება და ქალდასაც ამ გვარი გამოცემა თხოულობს ჩინებულსა. ჩვენი სურვილი-კი არის, თითო წიგნი ღირდეს ორი შაური, რათა ხელმისაწვდომი იყოს ყოველი ღარიბი მოწაფისა და გლეხისათვის. ეს მაშინ იქნება შესაძლო, როცა თითო წიგნი დაიბეჭდება ხუთი ზაოდი ანუ ექვსი ათასი ცალი, იმდენი, რამდენიც ყოველთვის იბეჭდება ჩვენი წიგნი „კოკორი“ მაგრამ არც ერთი ფორმა ჩვენში იმდენად მდიდარი არ არის, რომ სამ თვეში ერთხელ ბეჭდოს წიგნი აღნიშნულის რიცხვისა. აქ სპიროთა შეერთებული ძალა რამდენიმე ფარმისა. წერა-კითხვის საზოგადოებამ შეიძლება დაიკეთოს ორი ათასი ცალი, მაშინვე დაიბეჭდოს წიგნი „კოკორი“ მაგრამ არც ერთი ფორმა ჩვენში იმდენად მდიდარი არ არის, რომ სამ თვეში ერთხელ ბეჭდოს წიგნი აღნიშნულის რიცხვისა. აქ სპიროთა შეერთებული ძალა რამდენიმე ფარმისა. წერა-კითხვის საზოგადოებამ შეიძლება დაიკეთოს ორი ათასი ცალი, მაშინვე დაიბეჭდოს წიგნი „კოკორი“ მაგრამ არც ერთი ფორმა ჩვენში იმდენად მდიდარი არ არის, რომ სამ თვეში ერთხელ ბეჭდოს წიგნი აღნიშნულის რიცხვისა. აქ სპიროთა შეერთებული ძალა რამდენიმე ფარმისა.

წერა-კითხვის საზოგადოებისა, თავართქილიძისა, წერეთლებისა და ბეჟანიშვილისა ანუ ქილიძისა. წიგნების დაბეჭდვას და დამზადებას მეცისრულობ მთლად, დამკვეთდონი მიიღებენ თითო წიგნს—ორ-შაურიანს—ექვსს კაპეკად; იმ ფასად, რასაც წერა-კითხვის საზოგადოებამ ჩაგადს თითო ცალს „კოკორზედ“. ეს შეადგენს ორიოცს პროცენტს—მანეთზედ და იავფსიანის დასურათებულს წიგნებზედ უდიდესს დამოზობად უნდა ჩათვალოს. დამკვეთდონი გამოზავნიან მთელს ფასს და დაუყოვნებლივ მიიღებენ დანახდებულს წიგნებსა. რათა ყველა დამკვეთელს ერთ ფასად დაუჯდეს წიგნი და ერთი მოგება ჰქონდეს სხვებთანა, ტფილისის გარეშე მყოფს დამკვეთლებს წიგნებს გაუფუზავნი ჩემი ხარჯითა.

ჩადგანაც წიგნები დაიბეჭდება მხოლოდ სამს თვეში ერთხელ, ამის გამო ყოველი დამკვეთელი მოასწორებს პირველი წიგნი ბლომად გაზიდულს მეორე წიგნის გამოისვლამდე და თავისი დახარჯული თანხა უმეტეს ნაწილად უკანვე დაბრუნოს. ამ სახით არც ერთს ფირმას არ მოუხდება დიდი ფულის დაზანდება. მიტოვებული იგი საზოგადო საქმესაც დაზიანება და თვითონაც კარგს მოგებაში იქნება.

ექვსი ათასი ცალი უნდა განაწილდეს იმ რიგად, როგორც ჩვენ აღვნიშნეთ, იმ მოსაზრების ძალით, რომ აღმოსავლეთს საქართველოში იცილებს მესამედი წიგნები და ორი წილი დასავლეთში. ამ ორს წილში ნახევარს ჰყიდის ბანი თავართქილიძე და ნახევარს სხვა წიგნის მალაზიები იმერეთისა.

ერთხე სხენებულს ფირმებს დაუვიწყარებლივ შემბტუბინონ, თანა მას აჩიან ჩვენს წინადადებაზედ, თუ არა?— თანხმობა შეიძლება გამოაცხადონ დამკვეთელთ ჯერ-ჯერობით ექვსი წიგნის მაგიერად, ორსა და სამზედ და ერთხელაც. ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, რომ

ეს შეერთებული ძალით გამოცემა წიგნებისა იმდენად სასარგებლო აღმოჩნდება დამკვეთელთათვის, რომ ისინი სხვა ავტორების ნაწარმოებსაც გამოსცენ ამავე სახით და ამით დადებარებიან აღორძინებას სახალხო და საყმაწყლო ლიტერატურისას ქართულს ენაზედ.

სურათი, 3 ავისტოს 1895.

პეტერბურგის ბირჟა, 4 ავისტო.

ხელ-მანეთიანი ოქრო.	მოდული ლისა.		გაბრუნების ლისა.		მარტული ლისა.	
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხელ-მანეთიანი ოქრო.	7,10	—	—	—	7,10	—
50% მოგებიანი გარანტიის ფურცლები სახელმწიფო სათავად აზნაურთა ხანისა	—	—	—	—	215	—
41% გარანტიის ფურცლები იმავე ხანისა	100%	—	—	—	—	—
6% ფურცლები ქუთაისის სათავად-აზნაურთა ხანისა	101%	—	—	—	—	—
5% იმავე ხანისა	99%	—	—	—	—	—
6% ტფილისის სათავად-აზნაურთა ხანისა	101%	—	—	—	—	—
5% იმავე ხანისა	99%	—	—	—	—	—
5% ობლივიც. ტფილისის ქალაქის საყმაწყლო საზოგადოებისა	99%	—	—	—	—	—

„ივარის“ ფოსტა.

თქვენი ლექსი მოგვიყვოდ, გვებატონო ბოლოკია! რომ მართალი მიგასწენოთ— ვერაფერი ბოლოკია! აზრი ფუძეზე, რითმა კოპლი, თვი არ აქვს, ბოლოკია... მის მინდ ვერ დაგისტამბოვო, რომ დაგვარტყა ქოლოკია!.

განცხადება

პროფესორი ზეთი ქეღარიძე
ექვლევი ცნობილი.

ნიცხაში საცანგებოდ მოამზადებული, ყველაზედ არის განსაცხადებელი და მისი დახარჯული ვაჭრებთან. ზეთი მხოლოდ მაისში იხდებოდა, როდესაც სულ მთლად ქოროვს და არჩეული ზეთის ხილი ივრებება.
(2— 2).

„სიჭაბუკის ციფრის“

ფრად კარგი და გამოსყენებელი წიგნი იმართოს, ვინც დასწავლული და დაგვარებული იმისიზმითა და თავაზუგებულის ცნობილი.

მისხ. დ-რის ლოგანისას.

რუსულად გამოცემულია — დ-რ გ-დის მიერ.

ფასი ერთი მხანით.

ამ სასარგებლო წიგნში ბევრი საშუალება დასწავლულს უმისწინებელი მანის შედგენის ასაცილებლად და დასწავლულის განისა და ლონის დანებდა დასაყვამლად.

წიგნი ხება—დათოვლიან მოსოვის საყმაწყლო კომიტეტის მიერ. საწყობი იმყოფება ოტტო ასპერგერის დაწესებულს **Otto Asperger Leipzig** (საქსონია). უფრო-მეტი წიგნის გავზავნის ფასს იხილან.

36—1—11

ისყიდება ყველა ქართულს წიგნის მალაზიში ახალი ქართული

სურათებიანი წიგნი

მლექტრონი

და

სა ც ა ც ა რ ი მ ა ნ ქ ა ნ ე ბ ი

შედგენილი მ. იანქოშვილისაგან. გამოცემული ნიკოლოზ ქარაშხიძის მიერ.

ფანი მართი აბაზი.

ვინც ოც წიგნზედ მეტს იყიდის, იმათ თითო სამ შაურად დაეთმობათ.

(5—1706—4)

საკომერციო გურსეხი

ქალებისა და ვაჭებისათვის.

(წელი მეთათხმეტე).

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველთა, რაგორც ქალებს, ისე ვაჭებს და მოამზადოს ვარჯიშობის შემწეობით ანგარიშის დახელოვნებით მკოდნენი.

სწავლის ათავიების შემდეგ ატესტებენ იტლვით. 1895—96 სასწავლო წელს შემდგომ სწავლის იქნება სასწავლებელი: 1) საკომერციო გურსეხი, 2) საკომერციო არითმეტიკა, 3) მუხუდტრია მარტივი, ორიც და საბანკო, 4) არითმეტიკა სასახეამო ხოჭობა, 5) საკომერციო წერა-მარწვა, 6) საგაზრო და სათამაშო წერა, 7) მსწავლ-წერა და წერა გაერაქლი და შოაზანი (исправление дурного почерка).

სწავლა დაიწყება 15 სექტემბრად. ახლად შემოსვლელთა მიღება დაიწყება 1 სექტემბრად, ყოველ დღე დილის 10 საათად თერთმეტამდე და საღამოს 4 საათამდე 8 საათამდე, კურსების სადგომში, სახლად ავტოსანდრე ფრადონისა № 9, სუფავიას და სგარანის ქუჩაზედ, აფთაქის მარდაზან.

პროგრამები და წესები კურსებისა უსასიფლოდ შეიძლება მიიღოს მსურველთა კურსების სადგომში და მათა წიგნიანების საბანკო კანტორაში, სონის ქუჩაზედ.

ვინც ქალაქს გარეშე სტოვრებს, შეუძლიან წერილით მიმართოს კურსების დამარსტელს მ. მახუდავანს, ტფილისს.

(24—1596—10).

შამღისა და დამტკებული 20 მარტ 1881 წ.

დაზღვევის საზოგადოება

„როსსიამ“

ს. პეტერბურგო, Большая Морская, 37.

მთლად განაღდებული დასაფუნებელი თანხა აქვს 20.500,000 მან

საზოგადოების სარგებლობის ქაღალდები სახელმწიფო ბანკში ინახება.

საზოგადოების მოქმედება:

დაზღვევა სიცოცხლისა
მეტრ პრემიით (შესანი ფული) და მეტად სასარგებლო პირობით, სახელმწიფო:

1. დაზღვევა სიცოცხლამდე (საწევროდ ოჯახისა და სხვა);
2. დაზღვევა ვიდიანი (სიბერის დროს გამოსატანი თანხა, სამზითო და სხვ.);
3. დაზღვევა შემოსავლისა (პენსია მოხუცთათვის, ქვრივთათვის, სტენდითი ყრბთათვის და სხვ.)

მართლთა სიცილი ვერ დაბარკოლებს დაზღვეულის თანხის მიცემას;

დაზღვევა შამღურ შემთხვევისათვის
როგორც კერძო კატისა, ისე საერთო, საშანსაყო, ქარსხეში მოსამსახურეთა და მომწყვეთთა;

დაზღვევა ციფრისათვის
ყოველ გვარ უძრავისა და მოძრავის ქონებისა;

დაზღვევა ტრანსპორტისათვის
ზღვით, მდინარით, თუ სხელოთი გავზავნილ საქონლისა.

განსჯება დასჯევსითა და ყოველ ბერს ცნობა ევზენება უმთავრესს მმართველობას, (ზოგმათ მარსკიათ, სკუფო. ანს-ლო, № 37), კავსიის ოლქის სამმართველოში, ტფილისის (სოლოლოკი, სერევიის ქუჩა, სახლი № 3) და საზოგადოების ადენტებს მიმართის ყველა ქალაქებში.

გულურ შესასწავლად დასწავლა ბილეტო მგსავრებს (როგორც ორის განხედ, ისე გემებით მიზალთ) მიტეკებთ რეინს განს სადგურებზედ: ტფილისაში, ბჰქას და ბათის, და გუერეწილად დასწავლა.

50—46